

ISSN 1400-5719

Rapport RL 2001:38

***Olycka med en flygskärm av typ Apco Alegra L
på Gnesta/Vängsö flygplats, D län,
den 19 augusti 2001***

Dnr L-060/01

SHK undersöker olyckor och tillbud från säkerhetssynpunkt. Syftet med undersökningarna är att liknande händelser skall undvikas i framtiden. SHK:s undersökningar syftar däremot inte till att fördela skuld eller ansvar.

Det står var och en fritt att, med angivande av källan, för publicering eller annat ändamål använda allt material i denna rapport.

Rapporten finns även på vår webbplats: www.havkom.se

Statens haverikommission (SHK) Board of Accident Investigation

Postadress/Postal address

P.O. Box 12538
SE-102 29 Stockholm Sweden

Besöksadress/Visitors

Wennerbergsgatan 10
Stockholm

Telefon/Phone

Nat 08-441 38 20
Int +46 8 441 38 20

Fax/Facsimile

Nat 08 441 38 21
Int +46 8 441 38 21

E-mail Internet

info@havkom.se
www.havkom.se

2001-11-22

L-060/01

Luftfartsverket

601 79 NORRKÖPING

Rapport RL 2001:38

Statens haverikommission har undersökt en olycka som inträffade den 19 augusti 2001, på Gnesta/Vängsö flygplats, D län, med en flygskärm av typ Apco Alegria L.

Statens haverikommission överlämnar härmed enligt 14 § förordningen (1990:717) om undersökning av olyckor en rapport över undersökningen.

Ann-Louise Eksborg

Monica J Wismar

Rapport RL 2001:38

L-060/01

Rapporten färdigställd 2001-11-22

<i>Luftfartyg: typ och klass</i>	Flygskärm, Apco Alegra L, Standard
<i>Ägare/innehavare</i>	Enskild ägo
<i>Tidpunkt för händelsen</i>	2001-08-19, kl. 16.15 i dagsljus <i>Anm:</i> All tidsangivelse avser svensk sommartid (UTC + 2)
<i>Plats</i>	Gnesta/Vängsö flygplats, D län, (pos 5906N 01712E; 17 m över havet)
<i>Typ av flygning</i>	Privat med vinschstart
<i>Väder</i>	Enligt SMHI:s analys: vind varierande mellan sydlig och östlig 5-10 knop, kan ha varit slagig på grund av termik, god sikt, inga moln under 5 000 fot, temp./daggpunkt +22/+11 °C, QNH 1018 hPa.
<i>Antal ombord: besättning</i>	1
<i>passagerare</i>	-
<i>Personskador</i>	Allvarliga
<i>Skador på luftfartyget</i>	Inga
<i>Andra skador</i>	Inga
<i>Föraren:</i>	
<i>Ålder, certifikat</i>	63 år, Licens Pilot 2B
<i>Total flygtid</i>	ca 90 timmar, 350 flygningar

Statens haverikommission (SHK) underrättades den 19 augusti 2001 om att en olycka med en flygskärm av typ Apco Alegra L inträffat på Gnesta/Vängsö flygplats, D län, samma dag kl. 16.15.

Olyckan har undersökts av SHK som företrätts av Ann-Louise Eksborg, ordförande, och Monica J Wismar, operativ utredningschef.

SHK har biträtts av Jörgen Hammer som operativ expert och Christer von Hedenberg som medicinsk expert.

Undersökningen har följts av Luftfartsverket genom Gun Ström.

Händelseförlopp m.m.

Föraren hade gjort fyra flygningar under dagen utan problem. Vid den femte flygningen började starten bra med en stigning av ca 4 m/s redan under vinschningen. När han kom upp på ungefär 75 meters höjd korri-gerade han något för sidvind från höger. Kort därefter fick han två kraftiga vindbyar från vänster varpå skärmen svängde snabbt till höger och fick ett inslag på höger sida. Han pumpade ut detta och upplevde därefter att skärmen kom in i parachuting. Hans minnesbild är att skärmen gick baklänges och att han befann sig i en slänggunga baklänges. Därefter slog han hårt i marken på sin högra sida.

Vinschföraren justerade ner dragkraften i vinschen när han såg att föraren kom in i ett område med ökande vindstyrka. Efter en kort stund såg han att ekipaget började vrida åt vänster och vinschen började slira ut linan, varpå han drog av på dragkraften ytterligare för att ge föraren möjlighet att justera vridningen. I samma stund justerade föraren med höger broms och skärmen vred tillbaka. Skärmen började sedan sjunka nedåt och vinschföraren drog av helt så att linan blev slak. Skärmen fick ingen framåtfart

utan fortsatte att sjunka med låg sjunkhastighet. När ekipaget befann sig på ungefär 15 meters höjd övergick ekipaget till en spinnrörelse ned i marken.

I fallet mot marken slog föraren i huvudet, ryggen och höger knä. Han var lätt illamående med huvudvärk och hade ont i ryggen och nacken.

Ambulans anlände till platsen efter ca 20 minuter och föraren fördes till sjukhus där man konstaterade att han ådragit sig en fraktur på spinalutskottet till sjätte halsryggkotan (C6). Han hade sannolikt också fått en mindre hjärnskakning och observerades på sjukhuset under natten.

Föraren var utrustad med integralhjälm godkänd för skärmflygning, sittsele med rygg- och sidoskydd av typ Woody x-press med airbag. Han hade nödskärm av typ APCO Mayday PP/16 på sig men nyttjade den inte.

Vid undersökning av skärm och tillhörande utrustning har inga skador hittats.

Utlåtande

Förarens beskrivning av händelseförloppet talar för att skärmen kommit in i en stabil stall, även kallat parachuting. Det betyder att skärmens anfallsvinkel är för hög och/eller att skärmen har för låg fart genom luften i en stigande luftmassa så att den inte får någon lyftkraft utan sakta börjar sjunka. Stabil stall är en lömsk företeelse som är svår att upptäcka i tid. Förare upplever att skärmen blir seg och okänslig för kommandon och känner oftast inte sjunket som påbörjats. Skärmen kan komma i ett farligt läge när det inre trycket i den minskar, såsom inslag och totalkollaps. Det krävs därför att föraren agerar så att han får framåtfart på skärmen för att komma ur tillståndet.

Vinschföraren vidtog åtgärder helt enligt de instruktioner som gäller för vinschförare.

Förfarandet för att hantera stabil stall beskrivs teoretiskt vid utbildningen men är svårt att träna rent praktiskt. Att föraren inte använde sin nödskärm kan ha berott på att han inte uppfattade situationen som farlig och var helt upptagen med att koncentrera sig på skärmen. Sannolikt har sittselen med airbag skyddat honom från att få allvarigare skador.

Olyckan orsakades av att skärmen kommit in i en stabil stall och av att föraren troligen inte uppfattat detta och därför inte agerat för att få framåtfart på skärmen. Därmed kom den att överstegras och kom in i spinn.